

A Kúria a dr. Zudor Mónika Csilla ügyvéd által képviselt felperesnek - a Dr. Szabó János Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Szabó János ügyvéd által képviselt alperes ellen 100 367 349 Ft és járulékai kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Törvényszéknél 39.P.23.891/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 20.Pf.20.380/2014/7. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán tárgyaláson meghozta a következő

ítéletet:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság 12. sorszámú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 4.500.000 (négymillió-ötszázezer) forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 2.500.000 (kétfélmillió-ötszázezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A V. Vámügynökség és Szállítmányozó Korlátolt Felelősségű Társaságot (V. Kft.) 2000. november 24. napján jegyezték be a cégnyilvántartásba, a bejegyzett főtevékenysége egyéb szállítást kiegészítő szolgáltatás. Az alperes a V. Kft. gazdasági tevékenységét hitelezte, illetve számlavezetési szolgáltatást nyújtott részére. A felperes a V. Kft-nek az alperessel szemben fennállt kötelezettségeinek biztosítékaul az alperessel óvadéki szerződéseket kötött, amelyek alapján az alperesnél vezetett értékpapírszámlán óvadékot helyezett el.

A V. Kft. 2011. november 7. napján benyújtott kérelmére a Pest Megyei Bíróság 2011. november 24-i kezdőnappal a csődeljárást elrendelte, vagyonfelügyelőként a M. Holding Gazdasági Tanácsadó Zrt-t jelölte ki.

A csődeljárás során az alperes hitelezői igénye (regisztrációs díjjal együtt) 203 516 108 Ft összegben biztosított hitelezői igényként visszaigazolásra került. A 2012. január 5. napján tartott csődegyezségi tárgyaláson a hitelezők a csődegyezés megkötéséhez mind a biztosított, mind a nem biztosított kategóriában hozzájárulásukat több mint 50 %-os arányban megadták. Az alperes a csődegyezségi tárgyaláson nem szavazott. A csődegyezésben az adós vállalta, hogy a biztosított hitelezők részére tőkekövetelésük 19 %-át a fizetési megállapodás hatályba lépését követő 60 napon belül átutalással megfizeti. A csődegyezségi megállapodás szerint az akkor lép hatályba, amikor azt a csődeljárásban eljáró Pest Megyei Bíróság végzéssel jóváhagyja.

Az alperes a felperessel, mint a V. Kft. ügyvezetőjével kötött óvadéki szerződéseket 2012. január 4. és 2012. január 6. napjával felmondta. Az óvadéki betéteket 2012. január 24. és 2012. január 30. napja között a csődeljárás alatt álló V. Kft. lejárt tartozásainak törlesztésére fordította.

A Budapest Környéki Törvényszék a 2012. január 25. napján kelt végzésével a V. Kft. csődegyezségét jóváhagyta és a csődeljárást befejezetté nyilvánította. Több hitelező (köztük az alperes) fellebbezése alapján a Fővárosi Ítéltábla a 2012. március 12. napján kelt jogerős végzésével az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, a csődeljárást megszüntette. Az adós felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria a 2012. május 31. napján kelt Gfv.X.30.127/2012/9. számú végzésével a Fővárosi Ítéltábla jogerős végzését hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság csődegyezségeit jóváhagyó végzését helybenhagyta. Erre tekintettel a V. Kft.-vel szemben időközben elrendelt felszámolási eljárás megszüntetésre került, a V. Kft. a tevékenységét helyreállította.

A felperes a kereseti kérelmében állította, hogy az alperest - a csődeljárásban visszaigazolt hitelezői igénye alapján - a csődegyezés szerint annak 19 %-a, azaz 38 649 061 Ft illetve volna meg, ezzel szemben az óvadék terhére 139 016 410 Ft-ot érvényesített, jogellenes magatartásával a felperesnek 100 367 349 Ft összegű kárt okozott. Erre tekintettel a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 19. § (1), 20. § (1)-(2), a jelen ügyben alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 240. § (3), 228.

§ (1), 229. § (1), 339. § (1) és 318. § (1) bekezdéseire alapítottnan kérte, hogy a bíróság 100 367 349 Ft és annak 2012. január 25. napjától számított, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatai és perköltség megfizetésére kötelezze az alperest.

Az alperes a kereset elutasítását és felperes perköltségben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint a Cstv-nek a 2009. szeptember 1. napjával hatályba lépett módosítását követő, a jelen ügyben alkalmazandó rendelkezései szerint a csődegyezség csak a bíróság jogerős jóváhagyásával jön létre. Jelen esetben a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban meghozott jóváhagyó végzésével, 2012. május 31. napjával. A felperes ezért megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy az alperes a csődegyezség jogerős bírósági jóváhagyását megelőzően jogellenesen használta fel a felperes által nyújtott óvadéket.

Az elsőfokú bíróság a felperes kereseti kérelmét elutasította. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perben azt kellett vizsgálni, hogy a V. Kft. és a hitelezők között 2012. január 5-én megkötött kényszeregyezségben foglaltak kiterjedtek-e, ha igen, mikortól az óvadékkal rendelkező alperesre, illetve az alperes részéről 2012. január 5-ét követően az óvadék lehívása jogellenesen történt-e, vagy a jogszabályok betartásával járt el. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 270. § (1), 271. § (1), 148. § (4) bekezdése, a Cstv. 19-21. §-ai, 11. § (1) bekezdése, (2) bekezdés d) pontja és (3) bekezdése alapján úgy foglalt állást, hogy a csődegyezségben foglaltakra 2009. szeptember 1-jét követően akkortól lehet jogokat alapítani, amikor azt a bíróság jogerős határozatával jóváhagyja. Erre tekintettel a perbeli csődegyezségekre 2012. május 31-től lehetett jogokat alapítani. A 2012. január 5-én létrejött megállapodás joghatályos egyezséggé a Kúria határozatával vált. Így nem volt akadálya annak, hogy ezt megelőzően az alperes a felperesi ügyvezető által letett óvadékból az adós céggel szemben fennálló követelését kielégítse. Az alperes tehát a jogszabályoknak megfelelően járt el, az óvadék lehívásával nem tanúsított jogellenes magatartást, kárt nem okozott a felperesnek.

Az ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 100.367.349 forintot, annak 2012. január 25. napjától számított törvényes késedelmi kamatát és a perköltséget.

Álláspontja szerint mind az elsőfokú bíróságnak, mind a másodfokú bíróságnak a csődegyezség jogi jellegét, annak létrejöttét, hatályát és a hatályba lépését követő teljesítési kötelezettség határidejét kellett vizsgálnia. Nem volt a felek között véleményeltérés abban – és az elsőfokú bíróság is ennek figyelembevételével értékelte a perbeli adatokat –, hogy a csődeljárás alapjául szolgáló kérelem 2011. november 7. napján történő benyújtására figyelemmel a csődegyezséget a Cstv-nek a 2009. évi LI. törvénnyel történő módosítását követően, a 2009. szeptember 1. napjától hatályos rendelkezései alapján kell megítélni. Az egyezséget a felek nem a bíróság előtt kötik meg, de az egyezség jóváhagyásáról a Cstv. 21/A. § (3) bekezdése alapján a bíróságnak kell döntenie.

A másodfokú bíróság a Cstv. 19. § (1), (2) bekezdése, 20. § (1), (2) bekezdése, 18. § (4), (5) bekezdése alapján arra a jogi álláspontra jutott, hogy amennyiben az egyezségkötés keretében a fenti szabályoknak megfelelően megállapodás születik az adós és a hitelezők között, akkor megkötött egyezségről van szó. Az ezt követő további csődeljárási szakasz a már megkötött egyezség bírósági vizsgálatát jelenti, amelynek eredményeként a bíróság a csődeljárást vagy befejezetté nyilvánítja, vagy megszünteti. Ha az egyezség megfelel a törvényben foglaltaknak, a bíróság azt végzéssel jóváhagyja, és a csődeljárást befejezetté nyilvánítja.

A felperesi állásponttal egyezően a másodfokú bíróság szerint a jogerős végzéssel jóváhagyott csődegyezség következményeiben megfelel a Pp. 148. §-ában szabályozott egyezségnek. A kényszeregyezség rendszertani elhelyezéséből is következik, hogy annak kötőereje (a hozzá nem járuló hitelezőre történő kiterjedése) nem a bíróság jóváhagyásának következménye, hanem annak, hogy az egyezség megkötésre került. A jelen esetben az egyezséget – az alperesre kényszeregyezségi jelleggel – az adós és az egyezségkötésben részt vett hitelezők a 2012. január 5. napján tartott csődegyezségi tárgyaláson megkötötték. Ezzel a csődegyezség létrejött.

A csődegyezséget megkötő felek az egyezségi megállapodás 27. pontjában úgy rendelkeztek, hogy az akkor lép hatályba, amikor azt a csődeljárásban eljáró Pest Megyei Bíróság végzéssel jóváhagyja. A jogszabályi rendelkezésektől eltérő hatálybalépésről azonban a felek nem állapodhattak meg, így a megállapodás valójában akkor lépett hatályba, amikor a bíróság egyezséget jóváhagyó és a csődeljárást befejezetté nyilvánító határozata jogerőre emelkedett, azaz a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott 2012. május 31-i

határozatával. Ez azonban nem változtat azon, hogy az egyezségeket 2012. január 5. napján megkötötték, az az adósra és az egyezségkötésben részt vett hitelezőkre, valamint - kényszeregyezségi jellege folytán - azokra az egyezségkötésre jogosult hitelezőkre is kötőerővel bírt, akik az egyezséghez nem járultak hozzá. Az alperes álláspontjától eltérően tehát a másodfokú bíróság szerint a felperes által hivatkozottakkal egyezően alkalmazandó Ptk. 215. § (1)-(3) bekezdése.

A másodfokú bíróság szerint a fentiekből következik, hogy a csődegyezés kényszeregyezségként alperesre kiterjedő kötőereje folytán az alperes a 203 416 108 Ft összegű visszaigazolt hitelezői igényének kizárólag a 19 %-át, azaz 38 649 061 Ft-ot fordíthatott volna a felperes által biztosított óvadékból a csődeljárás alatt álló VOKESZ Kft. lejárt tartozásainak törlesztésére. Azáltal, hogy ezzel szemben az óvadék teljes összegét érvényesítette összesen 139 016 410 Ft összegben, a Ptk. 318. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján kártérítési felelősséggel tartozik, azaz a felperesnek köteles megtéríteni 100 367 349 Ft tőkét és annak járulékait. A felperes által érvényesített késedelmi kamatot az alperes kizárólag a kezdő időpont tekintetében vitatta, hivatkozva arra, hogy a követelés elengedését tartalmazó csődegyezés csak 2012. május 31. napjával lett jogerős. Ezzel szemben nem annak van jelentősége, hogy a csődegyezsége jóváhagyó és a csődeljárást befejezetté nyilvánító határozat mely időpontban emelkedett jogerőre, hanem annak, hogy a károkozó magatartást az alperes mikor fejtette ki, a Ptk. 360. § (1) bekezdésére figyelemmel, amely szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes.

A jogerős ítélettel szemben az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Álláspontja szerint a csődegyezés célja, hogy a fizetéseképtelen vagy fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetbe került adós a hitelezőivel való egyezségkötés eredményeként gazdasági tevékenységet folytatni tudja, elkerülve ezzel a felszámolás elrendelését. A csődegyezésnek ugyanakkor nem célja, hogy azon járulékos kötelezettek, akik kifejezetten az adós fizetésének elmaradása esetére vállaltak teljesítési kötelezettséget, a csődegyezés révén - a Ptk-ban foglaltaktól eltérően - adósi teljesítés és a járulékos kötelezettek helytállási kötelezettségének teljesítése nélkül, a hitelezők kárára indokolatlanul mentesüljenek kötelezettségeik alól.

A Kúria Gfv.X.30.136/2011/3. számú határozatában kifejtette, hogy a csődegyezés a Cstv. 2009. szeptember 1. napjával történt módosítását követően - a másodfokú ítélet indokolásában foglaltakkal ellentétben - már nem minősül szerződésmódosításnak. A

határozat rögzíti továbbá, hogy a csődegyezség csak a bíróság általi jóváhagyással válik ítélet hatályúvá.

A BH 2014.22. sz. eseti döntés, továbbá a Kúria a Pfv.VII.20.199/2012. számú elvi jelentőségű ügyben hozott határozatában a fenti határozatban foglaltakat megerősítve kimondja, hogy még a Cstv. 2009. szeptember 1-jei módosítását megelőző szabályok alapján is csak a bíróság eljárást megszüntető határozatának jogerőre emelkedésével következnek be az egyezség szerinti változások a csődegyezséggel érintett egyes jogviszonyokban, azaz az egyezség csak ekkor válik ítélethatályú egyezséggé. A Kúria a Gfv.VII.30.171/2013/13. számú határozatában kimondta azt is, hogy a bíróság a csődegyezség gazdasági tartalmát nem, de annak törvényességét köteles vizsgálni és e körben a Cstv. 6. § (3) bekezdése alapján a Pp. 148. §-a alkalmazandó, tehát a Pp. szabályainak megfelelően a jogerős bírósági jóváhagyásig nem tekinthető a csődegyezség létrejöttnek.

A Cstv. 6. §-a alapján alkalmazandó Pp. 148. §-ában foglalt szabályokból egyértelmű, hogy a bíróság által jóváhagyott egyezségnek nincs visszaható hatálya, arra csak a jogerőre emelkedést követően alapíthatók jogok. A fentiekből következően téves a másodfokú bíróság azon álláspontja, amely szerint a csődegyezség a Ptk. 240. §-a szerinti, szerződések egyezséggel történő módosítása lenne. Ebből következően téves továbbá azon álláspontja is, mely szerint a csődegyezség bírósági jóváhagyása azonos lenne a Ptk. 215. §-a szerinti hatósági jóváhagyással, mivel ezen szabályok sem a Cstv. 2009. szeptember 1-jei módosítását megelőzően, sem az azt követően létrejövő csődegyezségekre nem alkalmazhatók. A Ptk. 240. és 215. §-ában foglalt szabályok alapja, hogy a szerződés megkötésére, illetve annak esetleges módosítására a felek kölcsönös és egybehangzó akarata alapján kerül sor. A Ptk. azonban még csak utalást sem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az egyezséggel történő módosítás kényszeregyezség formájában is létrejöhetne.

A másodfokú bíróság értelmezése jogellenesen és a csődegyezség céljával ellentétesen terjeszti ki a Ptk. 215. §-a szerinti nyilatkozási kötöttséget az egyezségkötésben részt sem vett, nyilatkozatot nem tett, tehát az egyezséget elutasító alperesre. A másodfokú ítélet indokolásában a nyilatkozási kötöttséggel kapcsolatban kifejtettek azért is jogszabálysértőek, mert a járulékos fedezetek érvényesítése semmilyen hatással nincs a csődegyezség létrejöttére. A fedezeteknek a csődegyezség jogerős létrejötte előtti érvényesítésével csak annyi változás következik be, hogy a teljesítő járulékos kötelezett jogutódként a hitelező helyébe lép. A csődegyezség jóváhagyása hiányában fel sem

merülhetett volna, hogy az alperes jogellenesen járt volna el az óvadék beváltásakor.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem megalapozott.

A perben az első- és másodfokú bíróság a csődegyezség jogi természetét illetően eltérő álláspontot foglalt el. Az eldöntendő kérdés a jelen ügyben az, hogy a csődegyezség megkötését követően, de még annak bírósági jóváhagyását megelőzően az alperes jogosan használta-e fel a felperes által letett óvadék teljes összegét. Tehát azt a jogkérdést kellett a Kúriának eldöntenie, hogy a csődegyezség mikortól hat ki az abban részt nem vett hitelezőkre, mikortól van kényszeregyezség hatálya, a megkötésétől vagy csak a jogerős bírósági jóváhagyásától. Ebben az elvi kérdésben a Kúria korábban még nem foglalt állást. Az alperes által a felülvizsgálati kérelemben felhívott BH 2014.22. számú eseti döntés csak azt tartalmazza, hogy az egyezség mikortól válik ítélet hatályúvá.

A Kúria megítélése szerint az elsőfokú bíróság jogi álláspontja a helytálló. A másodfokú bíróság a Cstv. 20. § (2) bekezdése értelmezésével tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a csődegyezség a megkötésétől kezdve kényszeregyezség hatályú, vagyis köti az abban részt nem vett hitelezőket is. Annyiban helytálló a másodfokú bíróság jogi álláspontja, hogy a csődegyezségben részt vevő hitelezőket köti a megtett jognyilatkozatuk. Az egyezségkötésben részt nem vevő hitelezőkre azonban az egyezség csak a jogerős bírósági jóváhagyást követően hat ki. Az egyezség kényszeregyezség jellege, az ítélettel azonos hatálya csak ezzel áll be, ahogy azt az idézett BH 2014.22. számú jogeset is kifejti. Ebből következően az alperesnek az egyezség létrejötte ellenére jogában állott a nem teljesítő adós tartozásai fejében a tartozásokért dologi jogi kötelezettséget vállaló felperes, mint járulékos kötelezett szolgáltatását igénybe venni.

Az alperes felülvizsgálati kérelme megalapozott az óvadék jogi jellegének értelmezésével kapcsolatban is. A felperes mint természetes személy ugyanis nem volt a cége hitelezője. A cége adósságaiért dologi kötelezettséget, óvadék szolgáltatási kötelezettséget vállalt. A csődegyezség hatálya nem hat ki az ilyen dologi kötelezettekre. Természetesen a jogerősen jóváhagyott csődegyezségnek a dologi kötelezettek is van kihatása annyiban, hogy amennyiben az adós kötelezettsége megszűnik, az nem

érvényesíthető a dologi kötelezettel szemben sem a kötelezettség járulékos jellegére tekintettel. A csődegyezség folytán elengedett hitelezői követelésrész viszont csak annak folytán szűnik meg, ha az adós a csődegyezséggel érintett valamennyi hitelezővel szemben maradéktalanul teljesíti a csődegyezségben foglaltakat, ahogy arra a Gfv.VII.30.376/2013., Gfv.VII.32.293/2013. számú kúriai határozat rámutatott. Ezt követően a felperestől is csak a csődegyezségben foglalt mértékben lett volna igénybe vehető a letett óvadék. Miután azonban az alperes a csődegyezségben nem vett részt és a csődegyezség időpontja körüli időszakban az óvadékot lehívta, így eljárása nem volt jogellenes, azzal a felperesnek kárt nem okozott.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogszabálysértő jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdésében foglaltak szerint hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság helyes jogi álláspontot elfoglaló ítéletét a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Kúria kötelezte a felperest, hogy fizesse meg az alperesnek a másodfokú és felülvizsgálati eljárással felmerült perköltségét a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint. A perköltségből az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján, az ügyvédi munkával arányban álló állapotította meg.

A felperes illetékeljegyzési jogban részesült, erre tekintettel pervesztessége folytán a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján külön felhívásra köteles megfizetni az illetékes adóhatóság részére.

Budapest, 2015. szeptember 1.

. Wellmann György s.k. a tanács elnöke, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. előadó bíró, dr. Kollár Márta s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző